

The Kukang Rescue Program

Kukang je indonéský název pro outloně. Cílem záchranného programu je boj proti ilegálnímu obchodu s divokými zvířaty a ochrana outloňů váhavých a sumaterských v Indonésii, se zaměřením na oblast severní Sumatry, kde se tyto druhy přirozeně vyskytují. Tyto chráněné a ohrožené poloopice jsou v Indonésii nejvíce ohrožovány právě nelegálním obchodem, kdy jsou prodávány převážně jako domácí „mazlíčci“. The Kukang Rescue Program řídí v Indonésii skupina Čechů společně s Indonésany.

The Kukang Rescue Program má 5 hlavních cílů, kterými jsou:

- Spolupráce s místními vládními agenturami na ochraně zvířat a vymáhání zákonů na ochranu outloňů.
- Provoz záchranného a rehabilitačního centra pro zabavené outloně.
- Zvyšování povědomí o nelegálním obchodu se zvířaty a ochraně outloňů.
- Spolupráce s místními komunitami a jejich podpora.
- Vybudování indonéského týmu, který bude řešit většinu ochrannářských aktivit spojených s outloni.

Outloň váhavý (*Nycticebus coucang*) a outloň sumaterský (*Nycticebus hilleri*)

Outloň váhavý žije na indonéském ostrově Sumatra, v Malajsii, Thajsku a Singapuru. Outloni sumaterští se vyskytují pouze v severní části Sumatry. Tyto dva druhy, k jejichž oficiálnímu taxonomickému rozdělení z outloně váhavého došlo teprve v roce 2020, se liší především v barvě srsti. Outloni mají vynikající zrak a na lov se vydávají výhradně v noci. Vidí jen černobíle, což je důsledek přizpůsobení životu ve tmě. Odraz světla z jejich očí je v noci viditelný na několik stovek metrů, což vypadá, jako by jejich oči svítily. Tyto druhy outloňů dosahují velikosti kolem 30 cm a váží přes půl kilogramu. Zbarvení obličejových znaků tvoří typickou outloní masku, lišící se i podle druhu, podle které poznáme daného jedince po celý život. Pojídají bezobratlé živočichy, menší obratlovce, rostlinnou pryskyřici a dokáží strávit i toxické plody různých rostlin. Na vnitřní straně loktů mají outloni žlázy, které produkují žlutavý silně zapáchající sekret obsahující toxin. Ten dělá z outloňů jediné jedovaté primáty na světě. Jed outloni využívají k obraně sebe nebo svých mláďat.

Aktivity na Sumatře

Česko-indonéský tým na Sumatře v roce 2015 začal stavět první část záchranného a rehabilitačního centra, kam již byli přesunuti první zabavení outloni z nezákonného držení či obchodování. Vybudování takového místa bylo prvním a nezbytným cílem programu, jelikož do této doby takové specializované místo na celé Sumatře neexistovalo. Absence záchranného centra pro zabavené outloně bylo jedním z důvodů, proč také jen zřídka docházelo k samotnému zabavování outloňů – po zabavení je jednoduše nebylo kam přemístit. A jak se říká, „kde není žalobce, tam není ani soudce“. Toto se teď mění a samotné outloně obchodníkům, pašerákům, ale i soukromým chovatelům mohou zabavovat indonéské úřady a policie ve spolupráci s členy týmu záchranného programu The Kukang Rescue Program.

Od roku 2016 na Severní Sumatře také probíhá osvětová kampaň cílící na zvyšování povědomí široké veřejnosti o ilegálním obchodu se zvířaty. Náplní osvětové činnosti je hlavně spolupráce se školami v okolí záchraného a rehabilitačního centra, osvětové akce na veřejných místech, práce s farmáři žijícími na hranicích lesů a zahrnut byl také trénink indonéských zaměstnanců. Plánuje se i výstavba vzdělávací části na pozemku rehabilitačního centra, kde budou probíhat semináře a kde budou umístěni hendikepovaní jedinci, které není možné navrátit zpět do volné přírody. Často se totiž stává, že outloňům určeným pro prodej do domácností obchodníci vytrhají všechny zuby, aby nemohli pokousat své nové majitele a stali se tak „vhodnějšími mazlíčky“. Stresovaná zvířata tak často podléhají následným infekcím. Pokud přežijí, bez zubů již nemohou být vypuštěni do volné přírody. Cílem osvěty je ukázat, že divoká zvířata nejsou domácí mazlíčci, v zajetí trpí a že zkrátka patří do přírody. Další náplní práce česko-indonéského týmu je průzkum nelegálního obchodu s outloni.

Záchraný program Kukang také podporuje již tři místní komunity – na indonéském ostrově Sumatra založil dvě environmentální knihovny a také anglicko-environmentální školu s výukou zdarma pro děti z vesnice Bandar Baru. Provoz této školy a vzdělávání nové generace místních obyvatel je jedním z kriticky důležitých kroků pro zvýšení osvěty o ilegálním obchodu s outloni a dalšími ohroženými zvířaty a nutnosti ochrany přírody.

[Více o práci na Sumatře se můžete dočíst z pravidelných reportů a tiskových zpráv.](#)

Kukang Coffee

V rámci projektu „Kukang Coffee“ byla v roce 2020 vytvořena komunita pěstitelů kávy, tzv. „Kukang Coffee Community“. Ve spolupráci s touto komunitou zástupci záchraného programu Kukang zavedli metodiku k přírodě šetrného pěstování a zpracovávání vysoce kvalitní kávy. Kávu, kterou farmáři vypěstují, projekt vykupuje za cenu vyšší, než za jakou by ji prodali na trhu. Odkup navíc probíhá přímo u nich doma, což jim ušetří náklady na dopravu kávy na trh. Na oplátku je od jednotlivých farmářů z komunity vyžadován jejich závazný slib, že budou chránit ohrožená a chráněná zvířata a dodržovat zákaz jejich lovu. Káva značky „Kukang Coffee“ tak nejen podporuje místní obyvatele, ale současně přímo pomáhá chránit outloně, luskouny a další ohrožená divoká zvířata v lese v širokém okolí vesnice. Díky tomu bude tato oblast ležící na hranici chráněného jedinečného území Leuser ještě lépe zabezpečena proti pytláctví před plánovaným vypouštěním outloňů rehabilitovaných v záchraném centru. Efektivitu celého projektu navíc zvyšuje skutečnost, že fungování výše zmíněné komunity zajišťuje terénní tým složený z teď již bývalých pytláků. Jejich zaměstnání v nedávné minulosti významně snížilo míru pytláctví v okolí vesnice, a stovky zvířat tak byly zachráněny před potenciálním ulovením.

Tato vysoce kvalitní káva je prodávána v první ochranné kavárně v České republice, tj. v kavárně Kukang Coffee v Ústí nad Labem. Více na webu www.kukang-coffee.org a na [facebookových](#) nebo [instagramových](#) stránkách projektu.

Kampaň I Am Not Your Toy!

Internetová kampaň „I Am Not Your Toy!“ (v překladu „Nejsem tvoje hračka!“) je další aktivitou záchraného programu The Kukang Rescue Program. Tato kampaň informuje o

nevhodnosti outloňů jako domácích mazlíčků a negativních dopadů jejich popularizace na internetu. K té dochází nejčastěji pomocí „roztomilých“ videí na serveru YouTube a sdílením na sociálních sítích. Profesorka Anna Nekaris dokázala, že tato videa mají přímý negativní vliv na ilegální obchod s outloni ([více informací](#)). Cílem kampaně „I Am Not Your Toy!“ je informovat veřejnost o reálném pozadí těchto videí. Prvním krokem kampaně bylo vytvoření krátkého videa, které můžete zhlédnout na serveru YouTube a Facebooku. Toto video je navíc na webových stránkách programu doplněno rozsáhlými informacemi s možnostmi, co může každý z nás udělat, pokud sám zaznamená sdílení těchto „roztomilých“ videí, fotografií apod.

I vy máte teď možnost pomoci tuto zprávu rozšířit dál. Sdílejte na vašich sociálních sítích a webových stránkách toto video nebo přímo celou kampaň.

- [Kampaň „I Am Not Your Toy!“](#)
- [Video kampaně](#)
- [Facebook kampaně](#)

Pro více informací o kampani neváhejte kontaktovat Kateřinu Holubovou na e-mailové adrese holubova@kukang.org.

Kampaň Ukradená divočina

Ilegální obchod se zvířaty a jejich částmi je jednou z nejzávažnějších příčin ohrožení divokých zvířat. Problém a zodpovědnost Asie, Afriky či Ameriky? Ano, samozřejmě, ale stejně tak jsou na vině státy Evropy, a dokonce i mnoho občanů České republiky. Nevěříte? Můžete se o tom dozvědět více díky unikátní kampani Ukradená divočina (www.ukradenadivocina.org), která je první komplexní kampaní v České republice podkávající přehlížená fakta o ilegálním obchodu se zvířaty.

Ukradená divočina byla vytvořena v rámci spolupráce organizace The Kukang Rescue Program a Zoo Ostrava, a to na základě zkušeností předních odborníků na kriminalitu spojenou s volně žijícími druhy zvířat (wildlife crime). Kampaň získala záštitu Ministerstva životního prostředí ČR a Celní správy ČR.

Základním pilířem kampaně jsou webové stránky www.ukradenadivocina.org, kde je možné se dozvědět spoustu informací o nelegálním obchodování s jednotlivými druhy divokých zvířat a nalézt zde témata, jako jsou medicína, trofeje, kůže a kožešiny a mnoho dalšího. Dalším klíčovým nástrojem jsou osvětové foto-panely. Celkem 16 osvětových foto-panelů o obchodu se slonovinou, rohy nosorožců, suvenýry, tradiční čínskou medicínou nebo tygřími produkty či na téma otrav karbofuranem apod., vytvořených na základě fotografií terénní zooložky Zoo Olomouc a fotografky Lucie Čižmářové, si ve svém areálu vystavilo již více než 15 českých a slovenských zoologických zahrad, několik zahraničních zoo, škol, úřadů a další se přidávají.

Více na webu www.ukradenadivocina.org nebo na [Facebooku kampaně](#).

Nelegální obchod se zvířaty v Indonésii

Nelegální obchod se zvířaty je velkým problémem Indonésie. Řízené odlesňování hlavně kvůli palmě olejné otevírá vzdálené a dříve nedostupné oblasti pralesa, ze kterých pod rukama pytláků mizí poslední zbytky populací divokých zvířat. Většina ilegálního obchodu se odehrává „za zavřenými dveřmi“ a většinou až náhoda poodhalí, jak velký dopad tento obchod může mít na přežití zvířat, která stále ještě žijí v tropických deštných pralesích. Uvádí se, že zaznamenané případy zabavení zvířat a jejich částí představují pouze 10 % celkového ilegálního obchodu (INTERPOL, „Přibližné pravidlo“). Pro představu uvádíme pár příkladů z nedávné minulosti:

- 15. 7. 2015: „Pytláci měli na korbě nákladáku víc vzácných želv, než kolik si vědci mysleli, že jich vůbec žije ve volné přírodě“ – zabavení 4000 kriticky ohrožených želv filipínských přesahuje o 1000 kusů počet jedinců, který biologové odhadovali, že přežívá ve volné přírodě.
- 28. 4. 2015: „Pět tun mražených luskounů, 77 kilogramů šupin luskounů a 96 živých luskounů bylo zabaveno v Medanu na Sumatře“ – zásilka obsahující kriticky ohrožené luskouny ostrovní a části jejich těl byla určena pro čínský obchod s tradiční medicínou a její odhadovaná hodnota se vyšplhala na 1,8 milionu amerických dolarů.
- 30. 11. 2013: „238 outloňů váhavých bylo zabaveno na cestě ze Sumatry na jávský trh s divokými zvířaty“ – tato ohromná zásilka outloňů v hrozném zdravotním stavu dokazuje, že tito chránění a ohrožení tvorové jsou nadále jedním z nejobchodovanějších primátů v Indonésii.

Jedním z hlavních důvodů, proč tento nelegální obchod se zvířaty stále roste, je nedostatečné vymáhání zákonů na ochranu zvířat. A právě posledně zmínění outloni a vymáhání zákonů na ochranu zvířat je oblast, na kterou se zaměřuje The Kukang Rescue Program.

Partneři

Terénní pracovníci dvou partnerských zoologických zahrad Zoo Ostrava (František Příbrský) a Zoo Olomouc (Lucie Čižmářová) pobývají většinu roku na Sumatře a koordinují program přímo na místě. Zmíněné [Zoo Ostrava](#) a [Zoo Olomouc](#), Zoo Liberec, dále také [Zoo Hodonín](#), [Zoo Na Hrádečku](#), Zoo Ústí nad Labem, polská [Zoo Wroclaw \(DODO Foundation\)](#), německá [NaturZoo Rheine](#) a nizozemská [Ouwehands Zoo \(Ouwehands Zoo Foundation\)](#), které jsou dalšími partnerskými organizacemi záchranného programu Kukang, tímto způsobem přispívají k jednotné strategii moderních zoologických zahrad, jejíž filozofie je nejen ochrana druhů *ex situ* (tj. chovem v lidské péči mimo místo jejich přirozeného výskytu), ale především *in situ*, tedy v místě jejich přirozeného výskytu. Záchranný program Kukang je členem České koalice pro ochranu biodiverzity (CCBC), je také součástí „*In-situ* plánu na ochranu poloopic“ skupiny odborníků pro poloopice nazvané „Prosimian TAG“, která spadá pod Evropskou asociaci zoologických zahrad a akvárií (EAZA), a je podporován i Světovou asociací zoologických zahrad a akvárií (WAZA).

Legální záštita

Aktivity záchranného programu Kukang probíhají v Indonésii pod záštitou indonéské nadace Yayasan Peduli Kelestarian Satwa Liar (reg. č.: AHU-0010398.AH.01.04.), kterou zde v červenci 2017 založili František Příbrský a Lucie Čižmářová.

V České republice jsou aktivity programu Kukang zaštitěny českou neziskovou organizací The Kukang Rescue Program, z.s. (IČ: 05611717).

Více informací o programu naleznete na webových stránkách programu www.kukang.org nebo na [Facebooku](#).